

MEHMET EROĞLU • Kıyıda Uzakta

İletişim Yayınları 2566 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 442

ISBN-13: 978-975-05-2308-3

© 2018 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2018, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

DİZİ KAPAK TASARIMI Suat Aysu

KAPAK Deniz Karagül

UYGULAMA Hüsnu Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MEHMET EROĞLU

Kıyıda Uzakta

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu. Aynı dönemde, 12 Mart Darbesi ardından kurulan Sıkıyönetim Mahkemesi'nce altı yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel afftan sonra yazmaya başladı. İlk romanı *İssizliğin Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *İssizliğin Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü'yü* sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adım Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırgınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusu* (2006), Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine* 2011 yılında, son kitap *Rojin* ise 2013 yılında yayımlandı. Yazarın Gezi Direnişi sırasında geçen 9,75 *Santimetrekare* adlı kitabı 2014'te, *Mermer Köşk* adlı romanı ise 2017'de yayımlandı. Eroğlu'nun öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* (2016) adlı bir kitabı daha vardır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı*, *İssizliğin Ortası*, *Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve FIPRESCI (Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Federasyonu) ödülleri kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü ile 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi sinema filmi senaryolarını da içermektedir.

UZUN MEKTUP

“İlkbahar âşık olmak için en güzel zamandır,
sonbahar âşık olunacak kişiyi bulmak için en uygun zamandır.
Sonbaharın bir hüznü vardır, bu hüznün insanın içinde dolaşan
arzunun tamamlanması düşüncesine tam olarak uyar...”

– Kierkegaard

Kış

Evin önündeki taşlıktayım, gökyüzündeki kuru süngerleri andıran kabarık, yağmur taşımayan bulutları seyrediyorum. Şubattayız ama seyrettiklerim kışın kasvetli bulutları değil, ilkbaharın neşeli bulutları. Arada sığ kumlukları yeşile, derin suları maviye boyanmış, sabahki hırçınlığından vazgeçmiş Ege'ye bakıyor, baktıkça da şaşırıyorum: Homeros nasıl olmuş da şimdi benim seyrettiğim bu denizin rengini şarabın rengine benzetmiş? On kilometre kuzeydeki Kömür Burnu'nun batısında olsam, şaşaalı gün batımında suya gömülen güneşin o kızıl mızrakları belki beni de yaşlı ozan gibi kandırırdı. Ama tehditk r bir işaret parmağı gibi Sappho'nun Adası'na* doğru uzanan yarımadanın bu tarafında, yıldız ya da poyraz esip, dalgaların tepesini kırmadıkça, denizin rengi gözlerin gibi maviye yakın Selim...

Geriyeye dönersem arkamda birbirine omuz vermiş, etekleri yeşil, tepeleri ak kireçtaşı dağların gizemli bir gökyüzü kentinin dik, geitvermez duvarları gibi yükseldiğini göreceğim. Kul bemsimsi evim bu görkemli dağların yamacında bir nokta

(*) Kadın řair, Midilli.

kadar küçük ve önemsiz. Beni barındırıyor olması bu önemsizliği daha da arttırıyor...

Gece, birkaç saat sonra Venüs haber verdiğinde görünmez, gizemli kuşlarının hüzünlü ötüşlerinin eşliğinde, salınarak gelecek ve karanlığın şalıyla birlikte bahçedeki –sert kuzey rüzgârlarının karşısında ayakta kalabilmek için daha fidanken birbirine öksüz çocuklar gibi sıkı sıkıya sarılan– ağaçların üstüne serilecek. Geceler! Geceler gelgit dalgalarına benziyor: Bazen simsiyah, bazen de gümüş bir ışıkla aydınlanmış. Tabii çığlıklar, nemin keskinleştirdiği ayaz ve dağdan inerek arka bahçede yiyecek arayan yaban domuzlarının homurtularıyla bölünen bu gecelerin heybesinde Prometheus'un* acılarını da getirdiğini söylemeliyim...

Dalgalı deniz, sıkılı bir yumruk gibi havaya yükselen dağlar, öfkeli rüzgârlar, kırık kızıl şimşekler ve büyüsunü yitirmeyen gizemli yıldızlar... Kış boyunca bu yüksek yamaçta fırtınaları seyredip içimi dolduran doğa ürküntüsünü yatıştırmaya çalışırken antik kültürlerin doğadan neden Tanrı devşirdiğini kavrayıverdim: Doğa, en az Tanrı kadar dehşet verici. Ama bu akşamüstü korkularımı anne eli gibi yatıştıran hafif, dost bir esinti var yamaçlarda. Aslında burada hangi yönden eserse essin, rüzgâr balık, ter ve içki kokuyor Selim: Sanki sarhoş seven, kıyıya ılık ve nemli bir koltukaltı gibi kışkırtıcı gölgeler getiren. Tabii taşıdığı tuzu da unutmamalıyım.

Bakışlarımı bulutlu gökyüzünden, gölgeli denizden alıp yana, karaya çeviriyorum. Zirvedeki radar üssünü kasabaya bağlayan, günde sadece sabah ve akşamları olmak üzere iki kez, fren gıcırtiları ve can çekişen motor hırıltıları saça saça ilerleyen gürültücü askeri kamyonların kullandığı asfalt yol, kulübenin inşa edildiği ince uzun düzlükten sonra

(*) Ateşi çalıp insanlara verdiği için Zeus tarafından, korkunç acılarla dolu bir cezaya çarptırılan Titan.

cetvelle çizilmiş bir çizgi gibi dümdüz aşağıya iniyor. Koyu asfalt, yüzeyi güçlü kış rüzgârlarının denizden taşıdığı tuzdan dolayı bozulmuş olmasına karşın nasılsa rengini korumuş... Gözlerimi kapasam, evde erzak bittikçe altı kilometre uzaklıktaki ilçe merkezine yaptığım kısa yolculukları hatırlayacağım... Biliyor musun, yol ve hayat, arabamın penceresinden denize doğru akarken yanından geçtiğim bakımsız köy mezarlığında tanıdık ölüm her seferinde –altı çizilmiş bir cümle gibi– takılıyor gözüme... Geçmişin sessizliği, servi ağaçlarının arasında –belki de her şeye rağmen yaşayabileceğimizi hatırlatırcasına– öylece duruyor. O noktaya varınca hep aynı şeyleri düşünüyorum: Hayatla ilgili kesin olarak bildiğimiz tek şey var: Hüzünlü sonu. Ve insan yaşlandıkça sadece o sonu, kendi ölümünü düşünüyor. Bunu annem de her gece bir kez daha kanıtıyor. Ya sen Selim?

Yamacın daha da alt kısımlarında, eğimin yatıklaşarak uysallaştığı yerde terk edilmiş Rum köyünün taş evleri, su içmek istercesine derenin iki yanına serilmiş... Zaman zaman orada durup yıkıntıların arasında geziniyor, geçmişin hayaletleriyle konuşuyorum... Sonra o eşsiz görüntü: Titreşen, kokan beyaz tarlalar; mitolojik güzelliğini yitirmeyen nergisler.

Ama şimdi, doğanın beyaz duvağının ortasında değilim, evin önündeki taraçadayım; geçmişin hayaletlerinden iz yok. Ben gökyüzünü, denizi seyredip birazdan belirecek Venüs'ü bekliyorum, annemse içeride Tanrı'dan ona acımasını, canını almasını dilemekten yorgun düşmüş bir halde bir arife gününü daha dualarla uğurluyor. O da benim gibi ikiyüzlünün teki: Gün boyu geç kalmış ölümünü çağırıyor, gecenin karanlığı çökünce de çağırdığı misafirinden onu korumam için beni. Tam iyimser bir hayalperest: Ölüm bir dost gibi gelsin istiyor. Korkusu baş edilmez bir hal alınca ona yüksek sesle, çoğunu uydurduğum masallar anlatıyorum Se-

lim... Ana kız komşuculuk oynuyoruz: Acı komşuluğu; aslında kapı komşuluğu gibi bir şey bu. Öyle ki, kendimizinkinden bıktığımız için ötekinin –evini, perdelerini, bahçesini kıskanır gibi– acısını kıskandığımız bile oluyor...

Yaşlılık, ancak ölümle iyileşebilecek bir hastalık, hem de ağır bir hastalık... Evet, buraya bunları bile bile, beni nelerin beklediğini kestirerek geldim. Kestiremediğim annem, Güzin'i, Burhan'ı benden daha çok sevdiği, onlara benden daha çok güvendiği halde neden beni seçtiği? Ölümü yaklaşınca ortaya çıkacak korkaklığımı, ikiyüzlülüğünü sevdiği çocuklarından saklamak, onların gözünde asil, kusursuz Müyeser Hanım olarak kalmak için mi? Belki... Belki de benim bir hamal olduğumu, iyice küçülen bedeninin, çelimsiz omuzlarının taşıyamadığı acılarının bir kısmını sırtlanacağımı düşündüğünden. Doğruyu söylemem gerekirse onu hiçbir zaman anlamadım: Ne çocukluğumda ne yetişkin hayatımda ne de şimdi... Dediklerini duyar gibiyim: “Kendini anlamaktan korkan, eline geçen bütün fırsatlara arkasını dönen biri başkalarını anlamayı neden umut eder ki?” Ancak ne hamallık ne de yufka yüreklilik, buraya gelmeye razı olmamın gerçek nedeni –görünürdeki bahanem kendimi mahkûm ettiğim bu gönüllü sürgün olsa da– sana yazmak Selim... Evet, hep ertelediğim şeyi yapmak ve yazmak. Bu kez başaracağım, hazırlıklarım tamam: Acımı çektim, mayalandırdım, şimdi sıra beyaz kâğıda saçarak aşındırmakta... Sence insanın acısını herkesten uzakta, ücra bir köşede çekmek istemesinin ardında acısından utanması mı var? Gönüllü sürgün ya da sürgünün gönüllüsü böyle bir utanç eğilimi midir? Bu sorular aklımı kurcalamıyor değil. Ancak ne olursa olsun yine de acımın bir ahengi, bir ritmi, bir bütünlüğü var. Bunlar hissettiklerimi ve yazacaklarımı gerçek kılacak. Sözlerini unutmadım, kulaklarımda yankılanıyor: “Gerçek, utançtan daha önemlidir...”